

בבית המשפט העליון בירושלים

בשג"ץ 4748/06 - א'

בפני : כבוד הרשם יגאל מרזל

המערער : שלמה שקד

נגד

המשיבים : 1. גב' רות תפוחי, רכזת בכירה לקרן הנשיא -
לשכת נשיא המדינה
2. כבוד מבקר המדינה

בקשה לפטור מאגרה

החלטה

לפני בקשה לפטור מאגרה בערעור על החלטת רשם שלא ליתן פטור מאגרה.

הבקשה לפטור מאגרה

1. המבקש הגיש ביום 1.5.06 "עתירה דחופה למתן צו על תנאי" לבית משפט זה. בעתירה נתבקש להורות למשיבים – "רכזת בכירה לקרן הנשיא בלשכת נשיא המדינה" וכן מבקר המדינה – להקים לאלתר מצבה על קברו של שמעון ויזנטל ז"ל. העתירה מחזיקה חצי עמוד. נטען בה כי חלפו שבעה חודשים למן הפטירה ועדיין לא הוקמה מצבה. לעתירה צורפו מספר מסמכים: מכתב מטעם המבקש שנשלח בפקסימיליה לנשיא המדינה, מיום 23.4.06, בו התבקש נשיא המדינה לפעול בדחיפות להסדרת העניין; תשובת מנהלת לשכת מבקר המדינה מיום 24.4.06 בה היא מאשרת את קבלת העתק מכתבו של המבקש אל נשיא המדינה בלשכתו של מבקר המדינה; כתבה מן העיתון "ידיעות אחרונות" מיום 23.4.06 בה דווח על אי הקמת המצבה כאמור; וכן תצהיר מיום 30.4.06 בו הצהיר המבקש כי כל העובדות האמורות בעתירה ונספחיה הן אמת. במקביל להגשת העתירה ביקש המבקש פטור מאגרת בית המשפט בטענה למצב כלכלי קשה. כב' הרשמת ש' ליבוביץ, בהחלטתה מיום 18.5.06, קבעה כי ספק בעיניה

אם ההליך מגלה עילה, אולם נוכח המצב הכלכלי הנטען של המבקש, תופחת האגרה ותועמד על 500 ₪.

2. בעקבות החלטה זו הגיש המבקש ערעור על החלטת רשם, הוא בשג"ץ 4748/06. בערעור – המחזיק מחצית העמוד – חזר המבקש על טענתו העקרונית כנגד המשיבים לעניין אי הקמת המצבה. לא פורטו נימוקי ערעור והשגות מהותיות על החלטת כב' הרשמת בעניין האגרה. במקביל לערעור זה, הגיש המבקש בקשה לפטור מאגרה בערעור על החלטת רשם, בקשה הזוהה בעיקרה לאותה בקשה שהגיש במסגרת העתירה העיקרית שהגיש. בקשה זו של פטור מאגרה, הובאה לפני.

3. לאחר עיון בחומר שלפני נחה דעתי כי דין הבקשה לפטור מאגרה בערעור על החלטת רשם, להידחות. נקודת המוצא היא כי כל הליך חייב באגרה (תקנה 2 לתקנות בית משפט (אגרות), תשמ"ח-1987, להלן: תקנות האגרות). הדין מאפשר אמנם מתן פטור מאגרה מטעמים שונים, ובהם חוסר יכולת כלכלית, כפי טענת המבקש, אולם היכולת לעשות כן מותנית לא רק בהוכחה של חוסר היכולת הכלכלית אלא גם בקיומה של עילה (תקנה 13 (ב) לתקנות האגרות). אמת, מקובל הוא לא פעם להיעתר לבקשות בעל דין המבקש פטור מאגרה בערעור על החלטת רשם בעניין אגרה, וזאת על מנת למנוע "מעגל קסמים דיוני" היכול להיווצר שעה שבעל דין חסר יכולת כלכלית נדרש לשלם אגרה בכדי להוכיח כי הוא חסר יכולת כלכלית. עם זאת, הדין קובע כאמור כתנאי מצטבר למתן פטור מאגרה בשל חוסר יכולת כלכלית כי "נראה לבית המשפט שההליך מגלה עילה" (תקנה 13 (ב) לתקנות האגרות). באין עילה, אין כעקרון מקום ליתן פטור מאגרה בערעור על החלטת רשם בעניין אגרה. ממילא, אם בקשתו של בעל דין לפטור מאגרה נדחתה באין עילה, והוא מבקש להשיג על קביעה זו, לא יוקנה לו בהכרח פטור מאגרה בערעור זה. אין "מעגל קסמים דיוני" במצב דברים זה, שכן מבקש הפטור אינו נדרש לשלם אגרה כדי להראות חוסר יכולת כלכלית אלא כדי להראות קיומה של עילה. לחוסר היכולת הכלכלית הנטען יש בוודאי ליתן משקל במצב דברים זה, כמו גם לנימוקי הערעור, אולם באין עילה בערעור עצמו ניתן כעקרון שלא ליתן פטור מאגרה גם בערעור על החלטת רשם בעניין אגרה.

4. על רקע זה, מסקנתי היא כי יש לדחות כאמור את בקשת המבקש לפטור מאגרה בערעור על החלטת רשם. אכן, לא מצאתי כי המבקש הראה עילה בערעור על החלטת הרשם (ראו ע"א 8974/04 פלוני נ' פלונית (לא פורסם)) ועל כן אין כל הצדקה לפטור אותו מאגרה בגין ערעור על החלטת הרשם. אמת, עתירתו של המבקש עוסקת בנושא חשוב, שיתכן ובנסיבות אחרות היה מקום לבררו, אולם לא כך הדבר בעתירה שהובאה

לבית משפט זה על ידי המבקש. טענות המבקש כנגד המשיבים הם כלליות ולקוניות. העתירה מבססת עצמה כל כולה על כתבה בעיתון, בלא כל תשתית נוספת. העותר לא מיצה הליכים טרם פניה לבית המשפט ונראה כי כלל לא פנה אל המשיבים הנוגעים בדבר. פניתו לערכאות באה ימים ספורים לאחר שפנה אל המשיבים ולמעשה עבר שבוע ימים בלבד למן פרסום הידיעה בעיתון ועד הפניה לבית משפט זה. דרך הילוכו מצביעה על הגשה חפוזה של הליך סרק (השוו לדבריו של כב' השופט מ' חשין בבג"ץ 2148/94 גלברט נ' יו"ר ועדת החקירה, פ"ד מח(3) 573, 600). על רקע זה, באה החלטתה של כב' הרשמת שושנה ליבוביץ, בה לא מצאה היא לפטור את המבקש מאגרה בשל ספק בקיומה של עילה, אם כי נכונה היתה להפחית את האגרה נוכח מצבו הכלכלי של המבקש. לצרכי הבקשה לפטור מאגרה שלפני, אין מנוס מן המסקנה כי הערעור על החלטת הרשם אינו מגלה כל עילה. אין הוא מסביר במה נפל פגם בשיקול דעתה של כב' הרשמת; אין הוא מסביר מדוע ההליך המקורי מגלה עילה. ערעור מעין זה, המשתרע על מספר שורות של טענות כוללניות שאינן אלא חזרה על האמור בבקשה המקורית לפטור מאגרה אינו מגלה עילה ואינו מצדיק אפוא פטור מאגרה, וזאת גם אם ניתן להניח – ואיני מכריע בנדון – כי מצבו הכלכלי של המבקש אינו בטוב. אשר על כן, הבקשה לפטור מאגרה בערעור על החלטת רשם, נדחית.

5. יכולתי לסיים החלטתי בנקודה זו אולם בשולי הדברים, אבקש להעיר את ההערה הבאה: בקביעה כי ההליך שלעיל אינו מגלה עילה והוא מהווה למעשה הליך סרק מראשיתו, אין משום שיקוף מלא של תמונת המציאות בכל הנוגע למהלכיו של המבקש בבית משפט זה. מסתבר, מנתונים הקיימים במערכת המחשב של בית המשפט העליון, כי המבקש הגיש לבית משפט זה בין השנים 1997 (מועד תחילת התיעוד הממוחשב בנדון) ועד לעת הזו, לא פחות מ-105 הליכים. כ-64 מבין ההליכים היו הליכים ראשוניים כגון עתירות לבית המשפט הגבוה לצדק, ערעורים אזרחיים ועתירות לדיון נוסף. ברובם של הליכים אלו ביקש המבקש פטור מתשלום אגרת בית משפט, תוך שבקשות אלו נדחו ברוב המקרים או שהאגרה הופחתה בשל מצבו הכלכלי של המבקש. חלק אחר של ההליכים שהגיש המבקש בבית משפט זה הנו 38 ערעורים על החלטות רשם בעניין אגרה. כל הערעורים בנדון נדחו.

6. זאת ועוד: שופטי בית משפט זה הביעו לא פעם את מורת רוחם מן ההליכים שיוזם המבקש והיעדר העילה שבהם. כך, למשל ציין כב' השופט י' טירקל במסגרת ערעור על החלטת רשם בעניין אגרה כי "חכמתי בדעתי אם לא הגיעה השעה לחייב את העותר בתשלום הוצאות לטובת אוצר המדינה והחלטתי לא לעשות כן הפעם" (בשג"ץ 796/98). בבשג"ץ 3549/98, שאף הוא עסק בערעור על החלטה בעניין אגרה, ציין כב'

הנשיא א' ברק, כי "נוכח העובדה שהמערער שב ופונה בבקשות למתן פטור מאגרה ומסתמך על טענות שנדחו שוב ושוב על ידי בית משפט זה, איני רואה מנוס מחיובו ולו במקצת ההוצאות שהוא מסב לאוצר המדינה". על כן חויב המבקש בהוצאות בסך 1,000 ₪. בהליך אחר, אף הוא ערעור על החלטת רשם בעניין פטור מאגרה, ציין כב' הנשיא א' ברק כי "המערער לא שילם כל אגרה ולא הפקיד כל פקדון, מטריח שלא לצורך את בית המשפט, תוך חריגה מהוראות הדין, מסדרי הדין, ומעקרון סופיות הדיון. שקלתי (בדומה לכב' השופט טירקל בבשג"ץ 796/98) אם אין מקום לחייב את המערער ולו במקצת ההוצאות שהוא מסב לאוצר המדינה. הטעם היחיד שמנע אותי מלעשות כן נעוץ בעובדה שאך לאחרונה חוייב המערער בהוצאות מסוג זה... למותר לציין כי טעם זה לא יעמוד למערער בעתיד אם יבחר לשוב ולהגיש הליכים שאין בהם אלא הטרדת שווא של הערכאות השיפוטיות" (בשג"ץ 3958/98).

ניהול הליכים טורדני (vexatious litigation)

7. אכן, נראה כי דרך הילוכו של המבקש בבית משפט זה מצביעה על בעיה עקרונית יותר, שמן הראוי ליתן עליה את הדעת. המבקש מגיש כדבר שבשגרה מספר רב מאוד של הליכים. רוב מכריע של ההליכים הם הליכי סרק. בכל הליך שמוגש על ידו, מוגשות גם בקשות משנה רבות. המבקש מערער כמעט על כל החלטה הניתנת בעניינו והערעור נדחה. הבעת מורת רוח מהליכי סרק אלו, ואפילו חיוב בהוצאות משפט, אינו מביא לשינוי בהתנהלותו של המבקש. ברי הדבר, כי בהתנהלות מעין זו יש משום הכבדה רבה על בתי המשפט. זמן שיפוטי רב מוקצה לטיפול בעשרות ומאות הליכים שאינם מגלים עילה. התוצאה היא כי הטיפול בהליכים של בעלי דין אחרים, שיתכן ויש בהם עילה, מתעכב, וזכות הגישה לערכאות של בעלי דין אחרים נמצאת אפוא נפגעת. נגרמות הוצאות כספיות ניכרות וגריעה ממשאבי הציבור כולו (ראו רע"א 8136/04 אור נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). השוויון בין בעלי הדין נפגע. יכולתם של בתי המשפט לפעול בצורה המיטבית להשגת צדק, ניזוקה (ראו עוד והשוו רע"א 1514/06 תדיראן מוצרי צריכה בע"מ נ' אמיר שהי שאול (טרם פורסם)).

8. זאת ועוד: דרך התנהלותו של המבקש אינה ייחודית. בבית משפט זה, ויש יסוד להניח כי גם בבתי משפט אחרים, מוכרת תופעה זו של בעלי דין המנהלים עשרות ומאות הליכים שחלק גדול מהם – אם לא כולם – הליכי סרק המכבידים בסופו של יום על עשיית הצדק (ראו למשל ההחלטות שניתנו בבג"ץ 4676/03 שלמה עם שלם נ' גב' שרה ליפשיץ, מזכירה ראשית (לא פורסם); מ"ח 5982/05 סוטנה נ' מדינת ישראל (החלטה מיום 19.3.06, לא פורסמה); רע"א 8136/04 הנ"ל; השוו Lee W. Rawles,

California Vexatious Litigant Statue: A Viable Judicial Tool to Deny the Clever Obstructionist Access?, 72 **S. California L.Rev.** 275, 278-281 (1998)). ודוק: אין המדובר באותם המקרים בהם קיימת עילה ראויה לבעל דין ובשל היעדר ייצוג ראוי או בשל חוסר יכולת כלכלית מספקת, מוגשים הליכים שגויים או הליכים שאינם ניתנים לבירור במתכונת בה הוגשו. במקרים אחרונים מעין אלה אין כמובן משום ניהול הליך טורדני אלא מימוש זכות הגישה לערכאות, ואין אפוא להקשות על אותם בעלי דין אלא דווקא לסייע להם (ראו והשוו יורם רבין, "זכויות חברתיות מהספרה הדיוניח", זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות בישראל, 756 (2004)). להבדיל, ענייננו הוא באותם המקרים בהם מוגשים באופן עקבי הליכים רבים, לעיתים באופן מכוון ולרוב שעה שההליכים בעניין נשוא המחלוקת נסתיימו זה מכבר. המדובר בהגשה סדרתית של הליכי סרק שאין בהם ולו צל של עילה או רסיס של טעם, עד שניתן לקבוע כי המדובר למעשה בניהול הליכים טורדני (vexatious litigation).

9. אכן, סדרי הדין הקיימים באים לא פעם ליתן מענה למצב בו בעל דין מנהל הליכים משפטיים באופן שניתן לקבוע כי יש בו משום ניהול הליכים טורדני. כך, למשל, היה ובעל דין מבקש פטור מאגרה מטעמי חוסר יכולת כלכלית, יכול בית המשפט לדחות כאמור בקשה זו אם אין היא מגלה עילה (סעיף 13 (ב) לתקנות האגרות וכן ע"א 8674/04 הנ"ל) ואף להטיל על התובע אגרה נוספת בסיום ההליך, אם קבע בית המשפט "כי בעל דין הגיש הליך סרק או המשיך או האריך את הדיון בכל הליך על ידי טענות סרק או בכל דרך אחרת" (תקנה 11 לתקנות האגרות). בנוסף, מוסמך בית המשפט למחוק תביעה על הסף אם "נראה לבית המשפט או לרשם מתוך הכתב שהתובענה היא טורדנית או קנטרנית" (תקנה 100(2) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, להלן: תקנות סדר הדין האזרחי). בית המשפט יכול גם לפסוק הוצאות בגין ניהול הליכים טורדני, אם לטובת אוצר המדינה (ראו תקנה 514 לתקנות סדר הדין האזרחי, וכן רע"א 1514/06 הנ"ל) ואם לטובת הצד שכנגד שזכה בתביעתו (ראו והשוו בג"ץ 891/05 תנובה נ' הרשות המוסמכת (טרם פורסם)). לא זו אף זו: יש והדין מאפשר לבעל דין שכנגד לבקש להטיל אחריות נזיקית על מי שפתח בהליכי נפל - למעשה בזדון ובלי סיבה מסתברת, כנגדו (סעיף 60 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]), ויש ובית המשפט יקבע כי בעל דין ניהל את ההליך שלא בתום לב ויזקוף התנהגותו זו לחובתו (ראו בש"א 2236/06 חממי נ' אוחיון (טרם פורסם); השוו עוד וראו רע"א 1565/95 סחר ושירותי ים בע"מ נ' חברת שלום וינשטיין בע"מ, פ"ד נד(5) 638; ע"א 4980/01 כהן נ' גלאם (לא פורסם); כן ראו שלמה לויז, תורת הפרוצדורה האזרחית - מבוא ועקרונות

יטו 47-52 (1999); שלו גינוסר, "מיטרד ליריב", משפטים ב' 221, 553 (1970);
(Shalev Ginossar, *Abuse of Process*, 17 *Isr.L.Rev.* 401 (1982)).

10. יחד עם זאת, יש להודות על האמת כי אמצעים אלו – שהשימוש בהם נעשה כעניין שבעקרון במשורה ובזהירות, בשים לב למעמדם של זכות הגישה לערכאות והשוויון בין בעלי הדין – אינם יעילים תמיד. עניינו של המבקש שלעיל מדגים זאת. רוב מכריע של ההליכים המוגשים על ידו נדחה עד לעת הזו בהיותו חסר יסוד. בקשותיו לפטור מאגרה נדחות ברובן המכריע תוך שהמבקש זוכה לעיתים לפטור מאגרה או הפחתת אגרה עקב מצבו הכלכלי. ערעורים על החלטות רשם בעניין אגרה נדחים אף הם. הגם שהמבקש חויב בהוצאות משפט בגין התנהלותו, אין בכך כדי להניעו, כמסתבר, לשנות מן הדרך בה מנהל הוא הליכי משפט.

11. על רקע זה, מן הראוי הוא להזכיר כי בשיטות משפט אחרות ננקט לעיתים כנגד בעלי דין המגישים הליכי סרק מרובים באופן עקבי, צעד חריג במהותו והוא ההכרה בסמכות בית משפט לקבוע כי בעל דין הינו בעל דין טרדן (*vexatious litigant*) ובהמשך לכך ליתן צו חוסם הקובע כי אותו בעל דין לא יוכל ליזום הליכים משפטיים נוספים בלא קבלת רשות לכך מבית המשפט. בדין האנגלי, שהוא בין המפורטים בנדון, ניתן למצוא הסדרה של אפשרות מתן צו חוסם כנגד ניהול הליכים טורדני, הן מכוח הסדרים פסיקטיים והן מכוח הוראות חוק חרות. בפסיקה הוכרה כבר בשנת 1887 סמכותו הטבועה של בית משפט ליתן צו חוסם כנגד בעל דין טרדן כך שלא יוכל ליזום הליכים נוספים באותה ערכאה בלא רשות בית המשפט (ראו *Grepe v. Loam*, (1888) 37 ChD 168). צו מעין זה, ניתן לאורך השנים גם במקרים נוספים (ראו *Ebert v. Venvil*, [1999] 3 WLR 670, 678-679 להלן: פרשת *Ebert*). בהתייחסו לצורך בסמכות מעין זו של בית משפט, ציין הלורד פיליפס (*Phillips*) בפסק הדין המרכזי בנדון של ה – Court of Appeal (שמצא ביטוי כ – Practice Note):

"The court, therefore, has power to take appropriate action whenever it sees that its functions as a court of justice are being abused. [...] A court's overriding objective is to deal with cases justly. This means, among other things, dealing with cases expeditiously and allotting to them an appropriate share of its resources (while taking into account the need to allot resources to other cases). This objective is thwarted and the process of the court abused if litigants bombard the court with hopeless applications. They thereby divert the court's resources from dealing with meritorious disputes, delay the handling of those

disputes, and waste skilled and scarce resources on matters totally devoid of any merit" (**Bhamjee v. Forsdick** (Practice Note) [2004] 1 WLR 88, 93) , להלן: פרשת Bhamjee).

12. לצד ההכרה הפסיקתית בסמכות בית משפט באנגליה ליתן צו חוסם כנגד בעל דין טרדן, כך שיחייב רשות בית משפט להגשת הליכים נוספים, קיים באנגליה הסדר חקיקתי מפורט, המקנה לבית המשפט סמכות ליתן כנגד בעל דין טרדן צו חוסם רחב אף יותר בהיקפו מזה המוכר בפסיקה, וזאת במובן זה שהצורך ברשות בית המשפט להגשת הליכים מטעם אותו בעל דין יידרש לשם הגשת הליכים נוספים בכל הערכאות ולא רק בבית המשפט שנתן את הצו (ראו סעיף 42 ל – Supreme Court Act 1981; Ebert v. Venvil, [1999] 3 WLR 670, 674). זאת ועוד: הסדרים חקיקתיים המקנים לבתי משפט סמכות ליתן צו חוסם כנגד בעל דין טרדן כך שהגשת הליכים נוספים תחייב רשות בית המשפט קיימים גם במדינות נוספות. כך למשל באוסטרליה (ראו The Judicature Act, 1908, Section 88B ובקנדה (ראו Federal Courts Act, 1985, Section 40). בניו זילנד (ראו High Court Rules 1952, order 63 rule 6). בהודו קיימת חקיקה שמטרתה מניעת הליכים טורדניים בחלק מן המדינות, ולאחרונה הומלץ בדו"ח מקיף ויסודי כי יחוקק חוק כללי לעניין זה שיחול בכל רחבי הודו (ראו Law Commission of India, 192nd. Report on Prevention of Vexatious Litigation (June 2005)). לבסוף יצויין, כי בהליכים שונים נטען כי הסמכות ליתן צו חוסם כנגד בעל דין טרדן עומדת בניגוד לסעיף 6(1) לאמנה האירופאית לזכויות אדם (1950), אולם טענה זו נדחתה (ראו למשל Ebert v. Official Receiver and Others, [2001] 2 All ER 942; כן ראו פרשת Bhamjee, בעמ' 94).

13. כלום מוסמך בית משפט בישראל ליתן צו חוסם שימנע מבעל דין מסוים לפתוח בהליכים נוספים בלא רשות בית המשפט? אכן, אין דין חרות מפורש המעניק לבית המשפט סמכות ליתן צו חוסם שימנע הגשת הליכים טורדניים נוספים על ידי בעל דין (השוו סעיף 60(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, להלן: חוק בתי המשפט). משהתעוררה בפסיקה השאלה אם יש במצב דברים זה בכל זאת סמכות ליתן צו חוסם כנגד בעל דין טרדן, ניתנה לכך על פניו תשובה שלילית ועל פיה אין לבית משפט בישראל סמכות מעין זו. באותו מקרה, נדון הליך בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו לפני כב' השופט ש' לובנברג. בשלב מסוים ניתנה על ידיו החלטה בוז הלשון: "מאחר שבג"ץ הוצרך שלוש פעמים בעניין זה, והעניין הנדון זה עתה בפני, נודף ממנו ריח טורדנות, ניתנת בזה הוראה, כי לא יתברר שום עניין של מר דב אלון

בדבר תפיסת הקרקע, שהוחלט עליה בפסק דין סופי ברמלה תיק 1597/73, לא בבית משפט השלום ולא בבית המשפט המחוזי במחוז שיפוט זה". בערעור (ברשות) על החלטה זו לבית המשפט העליון בוטלה ההחלטה. וכך קבע כב' השופט ח' כהן (בהסכמת השופטים לנדוי ומני):

"אין אני יודע מנין לו לשופט המלומד סמכות לצוות על כך שבקשה או תובענה שיוגשו על-ידי מתדיין פלוני בענין פלוני לאחד מבתי-משפט השלום, או לבית-המשפט המחוזי, במחוז אשר בו יושב אותו השופט המלומד, לא יובאו לדיון ולבירור ככל בקשה או תובענה אחרת. קיימות, על-פי החוק והתקנות, סנקציות אשר בהן ניתן לנקוט נגד טרדנים - אבל הוראה כמו זו שניתנה על-ידי השופט המלומד אינה נמנית על סנקציות אלה; ואפילו תמצי לומר שהסנקציות הקיימות אינן מספיקות - ענין הוא למתקין התקנות או למחוקק לענות בו, ואין בכך כדי להצדיק נטילת שררה שיפוטית ללא סמכות. החוק הוא שגם לטרדנים שמורה זכות הגישה אל בתי-המשפט, ולא על דעת עצמנו ננעל בפניהם את השערים. הסמכות הטבעית המוענקת לכל שופט מטבע תפקידו, היא להפסיק דיבורו של בעל-דין מטריד, והסמכות הדיונית המוענקת לשופט מכוח התקנות היא למחוק מכתבי-טענותיו חומר טורדני גרידא. מוכן אני להוסיף על שתי אלה עוד אף זאת, שרשאי שופט להתעלם מדיבורים וכתבים אשר אינם אלא הטרדה בעלמא - וזאת עומד אני לעשות בערעור זה ביחס לכל טענות המערער על מה שעוללו לו שופטים ופרקליטים במעשי זיוף והונאה וטרור וחבלה וזדון וכיוצא באלה..." (ראו ע"א 183/75 דב אלון נ' מדינת ישראל, פ"ד כט(2) 124, 125-126, להלן: פרשת אלון).

14. יצוין, כי קביעה זו שבפרשת אלון יכולה לעורר שאלות לא פשוטות, אם נוכח סעיף 75 לחוק בתי המשפט והפרשנות הרחבה שניתנה לו לעניין סמכויות בית משפט ליתן כל סעד (ראו רע"א 6339/97 רוקר נ' סלומון, פ"ד נה(1) 199, 286; ע"א 447/92 רוט נ' אינטרקונטיננטל קורפוריישן, פ"ד מט(2) 102, 109; כן ראו בג"צ 1438/98 התנועה המסורתית נ' השר לענייני דתות, פ"ד נג(5) 337, 378-379); אם נוכח ההכרה הקיימת בהקשרים קרובים בסמכותו הטבעיה של בית המשפט לקבוע הסדרים בעיקר בתחום הסדרת פעילותו התקינה (ראו ד"נ 22/73 בן שחר נ. מחלב, פ"ד כח(2) 89, 96; בג"ץ 3914/92 לאה לב נ' בית הדין הרבני האיזורי בתל אביב יפו, פ"ד מח(2) 491; דליה אבן, "סמכותו הטבעיה של בית המשפט: מקור לסעדי יושר", משפטים ז' 490 (1976-1977); בר"מ 2340/02 הועדה לתכנון ובניה רמת השרון נ' וכת, (לא פורסם); בג"צ 305/89 ניר נ' בית משפט השלום (תעבורה) למחוז חיפה, פ"ד מה(3) 203; ב"ש 613/82 מדינת ישראל נ' עווד, פ"ד לו(3) 612; פנחס גולדשטיין, 'הסמכות הטבעיה של

בית המשפט, **עיוני משפט** י 37, 55 (תשמ"ד); ע"א 6185/00 חנא נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1) 366; ואם נוכח ההכרה בפסיקה בישראל בסמכותו של בית משפט ליתן צו חוסם (אישי) כנגד בעל דין שימנע ממנו ניהול הליכים מקביל בפורום זר בעיקר אם המדובר בהליך קנטרני (ראו רע"א 714/96 פריסקל נ' אורנשטיין, פ"ד מט(5) 759 והאסמכתאות **שם**; רע"א 778/03 אינטר לאב בע"מ נ' Israel Bio Engineering Project, פ"ד נו(5) 769; רע"א 3277/04 זומריס נ' וייס (לא פורסם); כן ראו פרשת Ebert, בעמ' 680). יחד עם זאת, זהו הדין המחייב בנדון וכל עוד לא שונה מצווים אנו לפעול על פיו.

15. יש להעיר, על רקע זה, כי יתכן וראוי הוא לשקול אם לא הגיעה העת כי יקבע גם בישראל הסדר שיאפשר בנסיבות המיוחדות המצדיקות זאת, הוצאת צו חוסם כנגד בעל דין טרדן ועל פיו הגשת הליכים נוספים תחייב רשות של בית המשפט, וזאת בדומה להסדרים המוכרים בדין ההשוואתי עליהם עמדנו (פסקאות 11-12 שלעיל). כמובן, שכל הסדר מעין זה – כי יעשה – יהיה חייב להיעשות בשים לב למעמד החשוב ואף החוקתי של זכות הגישה לערכאות (ראו ע"א 733/95 ארפל אלומיניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, פ"ד נא(3) 577, 590-591, 628-630; רע"א 2146/04 מדינת ישראל נ' עזבון המנוח באזל נעים (טרם פורסם); שלמה לויין תורת הפרוצדורה האזרחית - מבוא ועקרונות יסוד (1999); יורם רבין, זכות הגישה לערכאות כזכות חוקתית (1998); רע"א 7608/99 לוקי ביצוע פרויקטים בע"מ נ' מצפה כנרת 1995 בע"מ, פ"ד נו(5) 156, 163 והאסמכתאות **שם**; בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' כנסת ישראל (טרם פורסם, פסקה 174 לדעת הרוב, והאסמכתאות **שם**), כמו גם למעמדה החוקתי של זכות הערעור (ראו סעיף 17 לחוק יסוד: השפיטה וכן רע"א 9041/05 "אמרי חיים" עמותה רשומה נ' ויזל (לא פורסם)). עם זאת, יש לזכור, כי זכות הגישה לערכאות ככל זכות אחרת אינה זכות מוחלטת אלא יחסית וניתן לפגוע בה בתנאים שונים, ובהם הדרישה כי הפגיעה תהא לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש. "זכות הגישה לערכאות אינה זכות כה עילאית עד שתגבר על כל זכות אחרת בכל מקרה, בכל מצב ובכל עת. כנגדה עומדת, בין היתר, זכותו של נתבע שלא יוטד לשווא וכי לא תפגענה זכויותיו שלו" (כב' השופט א' גרוניס ברע"א 740/06 - פרח מצפור בנין בע"מ ואח' נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (טרם פורסם); ראו עוד רע"א 3454/04 הנ"ל; רע"א 83/01 וייס נ' מדדכי, פ"ד נה(3) 730; כן ראו פרשת Bhamjee, בעמ' 97).

16. במקרה שלפני, כאמור, מדובר בבקשה לפטור מאגרה בערעור על החלטת רשם בעניין אגרה. הליך הערעור אינו מגלה עילה ועל כן אין מקום לפטור מאגרה. נוכח ההלכה שנקבעה בפרשת אלון, איני נדרש להביע עמדה בשאלה אם היה מקום ליתן צו חוסם כנגד המבקש, לו היתה בדין סמכות לכך, מה גם שלא נשמע בעניין זה כל טיעון לפני. האגרה תשולם תוך עשרה ימים מעת ההמצאה. בהיעדר תשלום תוך המועד האמור ימחק ההליך בלא התראה נוספת.

ניתנה היום, ח' באב תשס"ו (2.8.2006).

יגאל מרזל, שופט

ר ש ם